

У. Ш. Ісмаїлова

аспірантка кафедри цивільно-правових дисциплін

**ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТІВ
ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛІКАРСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ І СУБ'ЄКТІВ,
ЯКИХ СТОСУЮТЬСЯ ВІДОМОСТІ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ
ЛІКАРСЬКУ ТАЄМНИЦЮ**

Дослідження лікарської таємниці як особистого немайнового права фізичної особи неможливе без ретельного аналізу її суб'єктів.

Суб'єкти збереження лікарської таємниці, а також суб'єкти, яких стосуються відомості, що становлять лікарську таємницю, є одним з «китів», на яких тримається лікарська таємниця, саме тому без окреслення кола суб'єктів неможливо дослідити інститут лікарської таємниці у повній мірі.

А. Л. Чечіль вказує, що недоліком багатьох існуючих визначень «лікарської таємниці» є вказівка на суб'єкта, якого стосуються відомості, що становлять лікарську таємницю, лише як на громадянина [1, с.121]. Тобто з цього випливає, що іноземці та особи без громадянства позбавлені права на збереження цієї таємниці відносно них. Однак у ст. 270 та ст. 286 Цивільного кодексу України [2, ст. 270, ст. 280] зазначається, що право на недоторканність особистого і сімейного життя, а також право на таємницю про стан здоров'я визнаються за будь-якою фізичною особою. Тому лікарською таємницею необхідно вважати відомості, що стосуються не конкретно громадянина, а будь-якої фізичної особи, незалежно від наявності чи відсутності в неї громадянства.

Ми згодні із вказаною думкою, адже, як говорить Конституція України, зокрема ст. 26, — іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, — за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України [3, ст. 26]. Тобто будь-які визначення поняття «лікарська таємниця», наведені у науковій літературі, які вказують на те, що лікарська таємниця розповсюджується лише на громадян України, прямо суперечать Основному Закону України і Цивільному кодексу України. Те саме можна сказати і про ст. 40 Основ законодавства України про охорону здоров'я — тут коло осіб, інформація про яких не повинна бути розголошена, обмежується громадянами України [4, ст. 40]. Така вказівка створює колізію між вказаними ст. 26 Конституції і ст. 40 Основ законодавства України про охорону здоров'я. У зв'язку з цим, на нашу думку, слід внести зміну у ст. 40 Основ законодавства України про охорону здоров'я, виклавши її у такій редакції:

«Стаття 40. Лікарська таємниця

Медичні працівники та інші особи, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторону життя фізичної особи, не мають права розголошувати ці відомості, крім передбачених законодавчими актами випадків.

При використанні інформації, що становить лікарську таємницю, в навчальному процесі, науково-дослідній роботі, в тому числі у випадках її публікації у спеціальній літературі, повинна бути забезпечена анонімність пацієнта».

Щодо суб'єктів збереження лікарської таємниці О. І. Мацегорін зазначає таке: суб'єктами правовідносин щодо лікарської таємниці є уповноважена особа (носій права на збереження лікарської таємниці) та зобов'язані особи, яким така інформація стала доступною внаслідок виконання своїх трудових або службових обов'язків [5, с. 157]. І. В. Шатковська вказує, що суб'єкт збереження лікарської таємниці — це медичний працівник, який отримав інформацію стосовно пацієнта при діагностиці, лікуванні чи реабілітації, а також інша особа, якій ця інформація стала відомою при виконанні своїх професійних обов'язків [6, с. 10].

На думку І. В. Шатковської, суб'єктами збереження лікарської таємниці є не тільки лікарі, тобто особи з вищою медичною освітою. Мало того, до суб'єктів відносяться не лише медичні працівники (лікарі, середній та молодший медичний персонал). Необхідно зазначити, що особами, які потенційно можуть мати відношення до медичної інформації, є як медичні, так і не медичні працівники. Йдеться про працівників цієї ж лікувальної установи (водії, працівники їдальні, охоронці та ін.) та осіб, котрі у ній не працюють, але мають доступ до такого роду інформації (медичні статистики, керівники органів охорони здоров'я, працівники страхових компаній, співробітники прокуратури, органів внутрішніх справ та ін.) Слід підтвердити, що останнім часом зросла кількість осіб, у перелік службових обов'язків яких входить обробка інформації, що становить лікарську таємницю [7, с. 168]. Також В. Лопатін справедливо відзначає той факт, що однією із загальних ознак професійної таємниці є необхідність для особи, якій в силу її професії була довірена конфіденційна інформація, забезпечити її схоронність як професійну таємницю під страхом настання відповідальності відповідно до чинного законодавства [8, с. 36].

На нашу думку, слід підходити до визначення поняття «суб'єкти збереження лікарської таємниці» більш детально. Отже, суб'єкти збереження лікарської таємниці — це медичні

працівники (головний лікар, заступники головного лікаря, лікарі, лікарі-консультанти, медичні сестри, лаборанти, фармацевти) та інші особи, яким стала відома інформація про стан здоров'я особи у зв'язку з виконанням ними службових або трудових обов'язків (санітари, няньки, медичні реєстратори, юристи, бухгалтери, економісти, працівники відділу кадрів тощо).

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що наразі у правовому регулюванні лікарської таємниці існує ряд колізій між Конституцією, Цивільним кодексом і окремими законами у сфері медицини, які потребують усунення. Тема суб'єктів збереження лікарської таємниці і суб'єктів, яких стосуються відомості, що становлять лікарську таємницю є доволі широкою і потребує детального і скрупульозного дослідження.

Література

1. Чечіль А. Проблемні аспекти правового забезпечення лікарської таємниці [Текст] / А. Чечіль // Європейські перспективи. — 2015. — № 4. — С. 120–125.
2. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон від 16.01.2003 № 435-IV із змін., внес. згідно із законами України : за станом на 01.04.2016. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> — Назва з екрана.
3. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР із змін., внес. згідно із законами України : за станом на 02.06.2016. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/> — Назва з екрана.
4. Основи законодавства України про охорону здоров'я [Електронний ресурс] : Закон від 19.11.1992 № 2801-ХІІ із змін., внес. згідно із законами України : за станом на 01.01.2016. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> — Назва з екрана.
5. Мацегорін О. І. Цивільно-правова охорона права на таємницю про стан здоров'я [Текст] / О. І. Мацегорін // Часопис Київського університету права. — 2010. — № 4. — С. 154–158.
6. Шатковська І. В. Адміністративно-правове забезпечення лікарської таємниці в Україні [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / І. В. Шатковська; НАН України. — К., 2010. — 20 с.
7. Шатковська І. В. Суб'єкти збереження лікарської таємниці (адміністративно-правовий аспект) [Текст] / І. В. Шатковська // Нау-

ковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18 : Економіка і право. — 2010. — Вип. 8. — С. 167–172.

8. Лопатин В. Н. Правовая охрана и защита права на тайну [Текст] / В. Н. Лопатин // Юридический мир. — 1999. — № 7. — С. 36–37.